

25

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 1 lutego 1972 r.

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia ziemiopłodów od gradobicia i powodzi.

Na podstawie art. 6 ust. 1 i art. 22 ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 72, poz. 357 i z 1964 r. Nr 16, poz. 94) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Obowiązkowemu ubezpieczeniu od gradobicia i powodzi podlegają w gospodarstwach rolnych ziemiopłody następujących upraw:

- 1) żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa i prosa — ziarno i słoma;
- 2) kukurydzy, gryki (tatarki) — ziarno;
- 3) roślin pastewnych (z wyjątkiem okopowych) uprawianych na paszę jako plon główny, poplon lub śródplon — ziarno, siano lub zielona masa
oraz tylko od powodzi:
- 4) ziemniaków;
- 5) roślin okopowych uprawianych na paszę oraz buraków cukrowych;

6) łąk i pastwisk — trawy nie skoszone oraz siano lub zielona masa.

2. Za gospodarstwo rolne w rozumieniu rozporządzenia uważa się ogólny obszar gruntów od co najmniej 0,5 ha, należących do osób fizycznych albo do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, tworzących jedną całość gospodarczą. Za gospodarstwo rolne uważa się również działki przyzagrodowe członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, jeżeli obszar działki przekracza 0,6 ha.

3. Posiadacza gospodarstwa rolnego traktuje się w stosunkach wynikających z obowiązkowego ubezpieczenia ziemiopłodów na równi z właścicielem.

4. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa:

- 1) o PZU — należy przez to rozumieć Państwowy Zakład Ubezpieczeń;
- 2) o biurze gromadzkiej rady narodowej — należy przez to rozumieć również właściwy organ administracji przydziu-

miejskiej (dzielnicowej) rady narodowej lub rady narodowej osiedla;

- 3) o inspektoracie PZU — należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną PZU stopnia powiatowego;
- 4) o spółdzielni — należy przez to rozumieć rolniczą spółdzielnię produkcyjną.

§ 2. 1. Za działanie opadu gradu uważa się, w rozumieniu rozporządzenia, uszkodzenie lub zniszczenie roślin przez uderzenie spadających gradzin.

2. Za powódź uważa się wylew wód bieżących lub stojących z ich naturalnych lub sztucznych łóżysk. Nie uważa się jednak za powódź wylewu wód z rowów melioracyjnych, spowodowanego przez ulewne deszcze lub tajanie śniegu na skutek wadliwego działania bądź uszkodzenia z winy rolnika urządzeń odwadniających, wodociągowych, kanalizacyjnych, basenów lub podobnych urządzeń.

3. Minister Finansów określa szczegółowe zasady uznawania szkód powodziowych z uwzględnieniem okoliczności występujących na terenie żuław.

4. Za szkodę uważa się utratę plonu lub zmniejszenie się jego ilości z powodu zniszczenia lub uszkodzenia przez bezpośrednie działanie opadów gradu lub powodzi.

5. Za szkodę w trawach uważa się spowodowane przez powódź zniszczenie lub całkowitą utratę wartości paszowej trawy na skutek zamulenia, wygnicia, zmycia darni lub zanieczyszczenia substancjami toksycznymi.

§ 3. 1. PZU nie odpowiada za szkody:

- 1) powodziowe spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbaństwa właściciela;
- 2) gradowe lub powodziowe nie przekraczające 10% przewidywanego plonu na uszkodzonym polu; jeżeli jednak powstała szkoda całkowita na powierzchni przekraczającej 10 arów, PZU odpowiada za całą szkodę bez ograniczenia; w stosunku do upraw wymienionych w § 1 ust. 1 pkt 1 uwzględnia się osobno straty w ziarnie i osobno straty w sianie.

2. Ubezpieczeniem nie są objęte ujemne skutki szkody w latach następnych.

§ 4. 1. Ziemiopłody podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu z dniem powstania gospodarstwa rolnego.

2. Ubezpieczeniem objęte są ziemiopłody wymienione w § 1 ust. 1 na obszarze użytków rolnych całego gospodarstwa bez względu na miejsce ich położenia.

§ 5. 1. Spółdzielnia zgłasza swe powstanie we właściwym inspektoracie PZU w ciągu 14 dni od dnia sądowej rejestracji spółdzielni.

2. Działki przyzagrodowe członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej, bez względu na ich obszar, które nie mają ustalonego stałego miejsca (działki zamienne) i wchodzi w skład użytków rolnych rolniczej spółdzielni produkcyjnej, na wniosek zarządu tej spółdzielni, zawierający imienny wykaz użytkowników tych działek, mogą być ubezpieczone łącznie z obszarem gospodarstwa rolnego spółdzielni.

§ 6. Spółdzielnia zgłasza w PZU zmiany spowodowane przez zwiększenie się lub zmniejszenie liczby członków w ciągu 14 dni od dnia powstania zmiany, podając jednocześnie

imienny wykaz osób wstępujących i występujących ze spółdzielni oraz obszar ich użytków rolnych włączonych lub wyłączonych ze spółdzielni.

§ 7. 1. PZU prowadzi ewidencję gospodarstw rolnych objętych obowiązkowym ubezpieczeniem ziemiopłodów.

2. Właściwy do spraw geodezji organ prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej zawiadamia inspektorat PZU o zmianach w ewidencji gruntów.

3. Obszar użytków rolnych należących do spółdzielni rejestruje się w ewidencji PZU na podstawie informacji otrzymanych od właściwego do spraw geodezji organu prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej; jeżeli chodzi o spółdzielnię nowo powstałą — na podstawie informacji uzyskanych przez PZU bezpośrednio od zarządu spółdzielni.

§ 8. Gospodarstwo rolne podlega rejestracji w miejscu stałego zamieszkania właściciela, gdzie znajduje się przynajmniej część gruntów należących do gospodarstwa. Jeżeli miejsce stałego zamieszkania właściciela znajduje się poza obrębem gospodarstwa, gospodarstwo rejestruje się w miejscowości, gdzie znajdują się główne zabudowania gospodarcze, a w braku zabudowań — w miejscowości, gdzie znajduje się przebiegający obszar gruntów wchodzących w skład gospodarstwa.

§ 9. 1. PZU jest uprawniony do sprawdzenia w każdym czasie stanu upraw, których ziemiopłody objęte są obowiązkowym ubezpieczeniem.

2. Właściciel gospodarstwa jest obowiązany udzielić na żądanie PZU wszelkich wyjaśnień mających wpływ na ustalenie wartości ubezpieczonych ziemiopłodów.

§ 10. 1. Odpowiedzialność PZU ustaje z dniem rozpoczęcia używania całości użytków rolnych gospodarstwa na cele inne niż uprawy rolne objęte obowiązkowym ubezpieczeniem.

§ 11. Odpowiedzialność PZU za szkody w poszczególnych uprawach w okresie trwania ubezpieczenia rozpoczyna się i kończy:

- 1) przy szkodach gradowych:
 - a) w oziminach — od roku następnego po ich zasiewie do chwili złożenia ich w sterty, stogi lub w budynkach,
 - b) w roślinach jarych — od wzejścia ich do chwili złożenia w sterty, stogi lub w budynkach;
- 2) przy szkodach powodziowych — od wysiewu nasion lub wysadzenia roślin (bulw) do gruntu do chwili złożenia w budynkach, w sterty, stogi i kópce, a jeśli chodzi o trawy — od 15 kwietnia do 30 września.

§ 12. Po wypadku szkody odpowiedzialność PZU trwa nadal.

§ 13. Sumy ubezpieczenia dla poszczególnych gospodarstw ustala się na podstawie norm szacunkowych PZU zatwierdzonych przez Ministra Finansów i ogłoszonych w Monitorze Polskim, z tym że suma ubezpieczenia ustalona dla danego gospodarstwa obejmuje w jednej ogólnej kwocie wartość ubezpieczonych ziemiopłodów.

§ 14. W ciągu jednego miesiąca od daty zgłoszenia gospodarstwa rolnego do ubezpieczenia lub zmiany obszaru

użytków rolnych w gospodarstwie ubezpieczonym PZU przesyła właścicielowi dokument ubezpieczenia, w którym powinny być podane: obszar użytków rolnych gospodarstwa, ogólna suma ubezpieczenia ziemiopłodów i wysokość składki.

§ 15. Jeżeli suma ubezpieczenia określona zgodnie z § 13 i podana w dokumencie ubezpieczenia jest wyższa lub niższa od wartości przewidywanych plonów, właścicielowi przysługuje prawo żądania ustalenia sumy ubezpieczenia w drodze szczegółowego oszacowania upraw. Żądanie to powinno być zgłoszone na piśmie w ciągu miesiąca od dnia otrzymania dokumentu ubezpieczenia. Zgłaszający żądanie zmiany sumy ubezpieczenia obowiązany jest podać w zgłoszeniu powierzchnię poszczególnych upraw oraz przewidywaną wydajność z 1 ha.

§ 16. O dokonaniu ogólnej zmiany w sumach ubezpieczenia ziemiopłodów PZU zawiadamia właścicieli gospodarstw w drodze obwieszczeń.

§ 17. Właściciel gospodarstwa rolnego objętego obowiązkowym ubezpieczeniem ziemiopłodów obowiązany jest:

- 1) dokonać sprzętu plonów w czasie właściwym dla danej uprawy;
- 2) w miarę możliwości zapobiegać zwiększeniu się szkody.

§ 18. 1. Właściciel zawiadamia o szkodzie inspektorat PZU lub biuro gromadzkiej rady narodowej najpóźniej w ciągu 4 dni od dnia powstania szkody lub otrzymania o niej wiadomości. Biuro gromadzkiej rady narodowej zawiadamia niezwłocznie inspektorat PZU o każdej wiadomej szkodzie.

2. Zawiadomienie o szkodzie może być dokonane zbiorowo przez wszystkich poszkodowanych właścicieli gospodarstw w danej miejscowości. W zawiadomieniu zbiorowym powinny być podane nazwiska poszkodowanych właścicieli oraz rodzaje uszkodzonych roślin.

3. Jeżeli właściciel gospodarstwa zamierza z powodu znacznej szkody zebrać plony przed ich dojrzeniem albo zorać uszkodzone pole lub jego część, powinien w zawiadomieniu o szkodzie wyraźnie to zaznaczyć.

4. Do czasu oględzin przez PZU nie wolno bez zezwolenia PZU zmieniać stanu spowodowanego przez szkodę, chyba że jest to niezbędne do zapobieżenia powiększeniu się szkody, PZU nie może powoływać się na ten przepis ze skutkiem prawnym, jeżeli w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie nie dokonał oględzin.

5. Przed ustaleniem wysokości szkody przez PZU właściciel gospodarstwa może dokonać sprzętu uszkodzonych plonów w czasie właściwym dla danej uprawy lub zorać pole (jego część), jeżeli zamierza zastosować uprawę zamienną.

6. W razie konieczności sprzętu uszkodzonych plonów lub zorańcia pola (jego części) przed ustaleniem wysokości szkody przez PZU, właściciel gospodarstwa obowiązany jest pozostawić w pewnym oddaleniu od granic pola co najmniej dwa poletka z plonami o powierzchni około 20 m² każde, o szerokości nie mniejszej niż 2 m. Na polach większych od 2 ha liczba poletek powinna być nie mniejsza od liczby hektarów uszkodzonej powierzchni. Poletka takie poszkodowany powinien pozostawić w stanie nie zmienionym do czasu ustalenia wysokości szkody przez PZU, nie dłużej jednak niż przez miesiąc, licząc od daty wysłania zawiadomienia o szkodzie.

7. Właściciel gospodarstwa jest obowiązany ułatwić PZU przeprowadzenie czynności niezbędnych do ustalenia

rozmiarów szkody i udzielić potrzebnych w tym celu wyjaśnień.

§ 19. W razie niedopełnienia przez właściciela gospodarstwa wskutek złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa którekolwiek z obowiązków określonych w § 17 pkt 1 i 2 oraz w § 18 ust. 1, 4, 6 i 7, jeżeli miało to wpływ na powstanie i rozmiar szkody lub ustalenie wysokości odszkodowania, PZU może odmówić odszkodowania w całości lub w części.

§ 20. 1. Ustalenie wysokości szkody w ubezpieczonych ziemiopłodach dokonuje PZU w obecności właściciela gospodarstwa oraz przedstawiciela biura gromadzkiej rady narodowej. Nieobecność prawidłowo powiadomionych właściciela lub przedstawiciela biura gromadzkiej rady narodowej nie wstrzymuje oszacowania szkody. Przedstawicielem biura gromadzkiej rady narodowej może być sołtys lub inna wskazana przez biuro osoba.

2. PZU przeprowadza czynności mające na celu ustalenie wysokości odszkodowania w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Przy szkodach wynikłych we wczesnym okresie wegetacji roślin PZU może wyznaczyć termin ostatecznego ustalenia wysokości szkody na okres przed sprzętem uszkodzonych plonów.

§ 21. 1. Za podstawę do obliczenia wysokości szkody przyjmuje się:

- 1) rzeczywistą powierzchnię, na której uprawy zostały uszkodzone lub zniszczone;
- 2) przeciętną wydajność z 1 ha z trzech ubiegłych lat, ustaloną przez wydział rolnictwa i leśnictwa prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej;
- 3) określony procentowo stopień zmniejszenia wydajności bądź wartości plonu; przy szkodach całkowitych w uprawach, z wyjątkiem łąk i pastwisk — w związku z możliwością stosowania upraw zamiennych — jeżeli powódź lub gradobicie wystąpiły: przed 15 kwietnia — 25%, od 16 kwietnia do 20 maja — 30 do 50% i od 21 maja do 20 czerwca 40 do 75% przeciętnej wartości plonu;
- 4) cenę jednostkową plonu.

2. Wartość słomy żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa i prosa ustala się w wysokości 30% wartości ziarna tych zbóż.

3. Ceną jednostkową plonów z kontraktowanych plantacji nasiennych jest cena płacona przez uspołecznione punkty skupu za dostawę nasion kontraktowanych.

4. Ceny jednostkowe plonów innych niż określone w ust. 3 ustala dla celów ubezpieczeniowych Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, przyjmując za podstawę ceny płacone w skupie rynkowym przez uspołecznione punkty skupu.

5. Wysokość szkody ustala PZU oddzielnie dla każdego pola.

6. Od ustalonej wysokości szkody potrąca się nie poniesione przez rolnika koszty sprzętu, omlotu itp.

7. W razie kilkakrotnego uszkodzenia upraw w ciągu roku kalendarzowego ustala się łączną wysokość szkody.

8. Odszkodowanie ustala się w łącznej wysokości szkody obliczonej w sposób określony w ust. 1.

§ 22. 1. PZU wypłaca odszkodowania w ciągu miesiąca od dnia zakończenia czynności oszacowania szkody. Jeżeli czynności mające na celu ustalenie odszkodowania nie mogą

być bez winy PZU zakończone w tym terminie, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu miesiąca po zakończeniu tych czynności. Jednakże bezsporną część odszkodowania należy wypłacić w terminie 30 dni od dnia zakończenia czynności oszacowania szkody.

2. W razie zastosowania uprawy zamiennej PZU wypłaca w ciągu 14 dni od dnia oszacowania szkody zaliczkę do wysokości 75% odszkodowania.

§ 23. 1. Z dniem wypłaty odszkodowania przechodzą na PZU wszelkie prawa, jakie do wysokości wypłaconego odszkodowania przysługują właścicielowi gospodarstwa rolnego w stosunku do osób trzecich z tytułu ich odpowiedzialności za powstanie szkody.

2. Jeżeli właściciel gospodarstwa zrzekł się bez zgody PZU prawa do odszkodowania od osób trzecich z tytułu po-

niesionej straty, PZU jest wolny od obowiązku wypłaty odszkodowania.

§ 24. Jeżeli po wypłacie odszkodowania zostanie ujawniona okoliczność, która na podstawie przepisów rozporządzenia pozbawia właściciela gospodarstwa prawa do odszkodowania, PZU może żądać zwrotu wypłaconej sumy odszkodowania.

§ 25. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 1963 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia ziemiopłodów od gradobicia i powodzi (Dz. U. z 1963 r. Nr 31, poz. 176 i z 1967 r. Nr 19, poz. 84).

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1972 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*